

ژئواکونومی فدراسیون روسیه

نویسنده : مریم وریج کاظمی

www.ketab.ir

سرشناسه : وریج کاظمی / مریم / ۱۳۵۹/

عنوان: ژئواکونومی فدراسیون روسیه

مشخصات نشر: چالوس کلام مسعود، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهر ی: ۱۱۹ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۹۸-۵۴-۰

یادداشت: کتابنامه

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: انرژی، منابع ، روسیه، جنبه های اقتصادی موضوع: سیاست انرژی ، روسیه

موضوع: روسیه، روابط اقتصادی

رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ ۴ و ۱۲ / ۹۵۰۲ HD

رده بندی دیویی : ۳۳۲۷۹ شماره کتاب شناسی ملی : ۳۲۹۵۴۵۱

آدرس : چالوس ، خیابان ۱۷ شهریور، نبش کوچه بنیاد شهید،

موسسه فرهنگی - انتشاراتی کلام مسعود

تلفن: ۰۹۱۱۱۹۳۰۴۱۳ - ۰۱۱۵-۲۲۲۱۰۸۸

نام کتاب : ژئواکونومی فدراسیون روسیه

نویسنده : مریم وریج کاظمی

ناشر: کلام مسعود

طرح جلد: مریم وریج کاظمی

صفحه آرایي : بهاره رضوانی

ویراستار: مسعود ویسی

تیراژ : ۲۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۹۸-۵۴-۰

چاپخانه : باقری - قم

نوبت چاپ: اول

قیمت : ۸۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر و مولف محفوظ است .

فهرست مطالب

مقدمه.....۷

بخش اول

فصل اول: تاریخ و جغرافیای روسیه

۱-۱ جغرافیای روسیه.....۹

۱-۲ تاریخ روسیه.....۱۴

۱-۳ روسیه در حال حاضر.....۱۹

۱-۴ روسیه و جمهوری های خارج نزدیک.....۲۲

بخش دوم

فصل اول

۱-۱ ژئواکونومی.....۳۴

۱-۲ تحولات در حوضه انرژی.....۳۷

۱-۳ امنیت انرژی.....۴۱

فصل دوم

۲-۱ روسیه قدرت برتر انرژی در قرن ۲۱.....۴۹

۲-۲ تولید جهانی نفت و گاز در روسیه.....۴۹

۲-۳ توسعه نفت و گاز در روسیه.....۵۲

۲-۴ ذخایر انرژی روسیه در قطب شمال.....۷۱

فصل سوم

۳-۱ روسیه و اتحادیه اروپا.....	۶۲
۳-۲ روسیه و گازپروم.....	۶۵
۳-۳ روسیه و اوپک.....	۸۸
۳-۴ روسیه و ناباکو.....	۹۲
۳-۵ اوپک گازی.....	۹۹
تجزیه و تحلیل.....	۱۰۲
منابع.....	۱۱۱

فهرست نمودار

نمودار شماره ۱ جمهوری های فدراسیون روسیه.....	۱۰۹
نمودار شماره ۲ جمهوری های مملمان نشین.....	۱۱۰

فهرست نقشه

نقشه شماره ۱- نقشه سیاسی فدراسیون روسیه.....	۱۰۶
نقشه شماره ۲- مسیرهای انرژی به اروپا غربی.....	۱۰۶
نقشه شماره ۳- خطوط انرژی در حوضه دریای سیاه.....	۱۰۷
نقشه شماره ۴- منابع انرژی در منطقه ساخالین روسیه.....	۱۰۷
نقشه شماره ۵- کشورهای پیرامونی قطب شمال.....	۱۰۸
نقشه شماره ۶- خطوط گاز و نفت روسیه به شرق دور.....	۱۰۸

در قرن ۲۱، انرژی از مفهوم ژئوپولیتیکی به مفهوم ژئواکونومی تغییر نام پیدا کرد و به مهمترین ابزار همکاری یا رقابت بین قدرتهای جهانی تبدیل شد. پیش بینی ها حاکی از آن است تا سال ۲۰۲۵ میلادی انرژی جایگاه ویژه ای در تحلیل های استراتژی جهانی خواهد داشت.

با تعریفی کوتاه از ژئواکونومیک، علمی که به نقش عوامل محیط جغرافیایی در تدوین استراتژی های به طور اعم و استراتژی نظامی به طور اخص می پردازد، می توان دریافت که قرن ۲۱ قرن ژئواکونومی است، قری که در آن قدرتهای جهانی علاقمندان کمربند ژئواکونومیک جهان که از شمال خلیج پارس شروع تا خلیج بنگال در شبه قاره هند امتداد دارد را در دست داشته باشند (عزتی، ۱۳۸۹).

اولین بار در سال ۱۹۹۱ ادوارد لوتواک Edward N. Luttwak طی مقاله ای در نشریه National Interest مناطق جهان را با دید استراتژی اقتصادی مورد بررسی قرار داد و واژه ژئواکونومی را مطرح نمود و کسی که آنرا در رابطه با تدوین استراتژی مطرح کرد زیگنیو برژینسکی بود و کوهن آنرا بر روی نقشه جهان ترسیم نمود (عزتی، ۱۳۸۹).

اما موضوع اقتصاد و دستیابی به بازارهای اقتصاد جهانی برای افزایش منافع اقتصادی از طریق خرید ، فروش و سرمایه گذاری مهمترین تفکر ژئواکونومی و به عنوان ابزار اصلی تثبیت قدرت دولتها در صحنه بین الملل مطرح می شود و این قدرت اقتصادی به عنوان بهترین ابزار سیاسی در کنترل دولتهای خواهد بود که بیشترین ذخایر انرژی و کنترل ترانزیت آن را در دست داشته باشند.

روسیه با در اختیار داشتن ذخایر فراوان انرژی و پایگاههای صنعتی برای توسعه آن ، نقش مهمی را در تولید و ترانزیت انرژی جهان بازی می کند. روسیه با داشتن حجم بالای منابع انرژی به عنوان قطب اول گاز جهان مطرح است و پنجمین دارنده ذخایر بزرگ نفت و زغال سنگ و صادر کننده مهم این محصولات به بازارهای مصرف آسیا و اروپا و همچنین طولانی ترین خطوط انتقال انرژی به شرق و غرب جهان را داراست. از طرف دیگر وجود منابع سرشار انرژی و مسائل مربوط به آن در کشورهای خارج نزدیک توجه قدرتهای فرا منطقه ای و شرکتهای بزرگ را به طرف خود جلب کرده است ، درحالیکه روسیه تمایلی به حضور شرکتهای غربی برای سرمایه گذاری بر روی انرژی حیاط خلوت خود ندارد و این

مسئله را مانع بزرگی بر سر روند تفکر ژئواکونومی خود می داند.

آنچه مسلم است ژئواکونومی دید استراتژی به اقتصاد می دهد، زیربنای ژئواکونومی بر انرژی استوار است که در تثبیت امنیت و همچنین ایجاد کشمکش های منطقه ای و جهانی نقش آفرینی می کند. در این کتاب سعی بر آن است که مباحث مرتبط با ژئواکونومی روسیه را در قالب استراتژی انرژی مورد بررسی قرار داده و نقش این تفکر اقتصادی را تحلیل کرده و در نهایت مشخص نماییم، در قرن حاضر تنها درک صحیح از ژئواکونومی می تواند ضامن بقا و تثبیت منافع ملی کشورهای جهان و از جمله فدراسیون روسیه باشد.

بخش اول

فصل اول: تاریخ و جغرافیای فدراسیون روسیه

۱-۱ جغرافیای فدراسیون روسیه

فدراسیون روسیه (قبلا جمهوری سوسیالیستی فدراتیو روسیه شوروی خوانده می شد) پهناورترین کشور جهان با مساحت تقریبی ۱۷/۰۹۸/۲۴۲ کیلومتر مربع، از غرب با نروژ، فنلاند، استونی و لتونی و در جنوب غربی آن به اوکراین و بلاروس